

” Respekt till honom men han rätt klantish.”

- språket i detektivromanen *Snabba Cash*

Noora Heinämäki

013176167

Pro gradu-avhandling

Nordiska språk

Humanistiska fakulteten

Helsingfors universitet

Höstterminen 2020

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Humanistinen tiedekunta		
Opintosuunta – Studienriktning – Study Track Pohjoismaiset kielet, toinen kotimainen kieli		
Tekijä – Författare – Author Noora Heinämäki		
Työn nimi – Arbetets titel – Title ”Respekt till honom men han rätt klantish.”-Språket i detektivromanen <i>Snabba Cash</i>		
Työn laji – Arbetets art – Level Syventävien opintojen tutkielma	Aika – Datum – Month and year 10.12.2020	
<p>Tämän tutkielman tarkoituksena on selvittää, millaista slangia henkilöhahmot käyttävät Jens Lapiduksen kirjoittamassa rikosromaanissa <i>Snabba Cash</i>. Henkilöhahmot, joiden replikkeihin ja käyttämään kieleen aineisto pohjautuu, ovat ulkomaalaistaustaisia tukholmalaisia. Analyysiä keskitytään erityisesti siihen, miten henkilöhahmojen käyttämä kieli eroaa ruotsin yleiskielestä sekä kieliopin että sanaston osalta.</p> <p>Tutkielman materiaalin analysoinnin pohjana käytän aikaisempia tutkimuksia, jotka perustuvat maahanmuuttajien käyttämään erityiseen kieleen Tukholman esikaupunkialueella. Teoriaosuudessa käytän lähteenä mm. kielitieteilijä ja professori Ulla-Britt Kotsinasin tutkimuksia ja teoksia aiheesta.</p> <p>Aineistossa esiintyy useita esimerkkejä, jotka aikaisempien tutkimusten perusteella voidaan kategorisoida ns. rinkebysvenskaksi tai maahanmuuttajaruotsiksi. Tämä slangimuoto on syntynyt ruotsissa Tukholman esikaupunkialueella 1960-luvulla, kun Ruotsiin värvättiin teollisuustyövoimaa ulkomailta. Asuinalueella asuvat maahanmuuttajat puhuivat ruotsia enimmäkseen keskenään ja pikkuhiljaa kieli muotoutui sellaiseksi kuin se nykyään on.</p> <p>Kirjan henkilöhahmojen juuret ovat Chilessä, entisessä Jugoslaviassa ja Lähi-idässä. Henkilöhahmojen äidinkieli vaikuttaa heidän käyttämäänsä sanastoon siten, että slangisanat otetaan usein omasta äidinkielestä. Yksi henkilöhahmoista on sen sijaan kantaruotsalainen ja hänen käyttämänsä slangia on kategorisoitavissa Tukholmassa käytettävään slangiin, jossa on piirteitä myös nuorisokielestä.</p> <p>Tutkielman analyysi-osaudessa esitellään poikkeavan sanaston lisäksi poikkeavuutta ruotsin kielioppisääntöihin. Keskeisimpiä kielioppipoikkeavuuksia ilmenee ruotsin V2- säännössä, verbimuodoissa ja verbien käytössä ylipäätään.</p> <p>Tutkielman lopussa pohditaan rinkebysvenska-slangin tulevaisuutta perustuen siihen, miten kieltä puhuvat muuttavat kielenkäyttöään aikuistuuksaan. Kirjan henkilöhahmot ovat aikuisia, minkä voi päätellä vaikuttaneen heidän puheessa käyttämäänsä slangisanojen määrään. Kuitenkin slangin asema säilyy heidän puheessaan, joskin hieman muuttuneena.</p>		
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Förortsspråk, slangspråk, rinkebysvenska, ungdomsspråk, Stockholmsspråk.		
Säilytyspaikka – Förvaringställe – Where deposited E-thesis/Helsingin yliopisto		
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information		

## Innehåll

1. Inledning	5
1.1 Syfte	6
1.2 Forskningsfrågor	6
1.3 Disposition	7
2. Material och metod	8
2.1 Material	8
2.2 Metod	8
3. Teori	10
3.1 Språksociologi	10
3.2 Förortsspråket och dess tillkomst i Sverige	13
3.3 Slangspråk/Stockholmsspråk	18
3.4 Ungdomspråk	19
4. Författaren Jens Lapidus	21
5. Snabba Cash	22
5.1 J.W.	22
5.2 Jorge	23
5.3 Rolando	24
5.4 Abdulkarim	24

6. Analys	25
6.1 Karaktärernas språk	25
6.2 Orden i karaktärernas språk	33
7. Sammanfattande diskussion	38
Litteratur	42

## 1 Inledning

*Jorge tog en klunk lättöl: "Det är ju en sak att supporta nån som redan har stuckit. Men skulle du hjälpa nån att rymma?"*

*"Det beror på. Risken och så. Jag inte skulle hjälpa vem som helst. Alltid supporta en OG. Fan, amigo, jag aldrig skulle hålla käft för nån jävla skinnskalle eller Wolfpacksnubbes skull. Det vet de också. De aldrig hjälpa mig heller."*

Det här är ett utdrag ur Jens Lapidus deckare *Snabba cash*. Det syns i dialogens språk att karaktärerna använder en slang som kan kategoriseras som förortsspråk, som invånarna ofta använder i sitt språk. Talet i denna dialog har också präglats av ett s.k. fängelsespråk, en speciell slang som används bland fångarna i fängelse. Utöver några konkreta ord som tillhör slangen, finns det också avvikelser i ordföljden: *"Jag inte skulle hjälpa vem som helst."*, som bryter mot svenskans V2 regeln.

Jens Lapidus stil är berömd för en autentisk klang i sin hårdkokta deckare. Man kunde påstå att minst lika viktigt som själva handlingarna i hans böcker är språket i dem. Jag är själv speciellt intresserad av det karakteristiska språket i boken och kommer i avhandlingen att koncentrera mig på det. Jag kommer att särskilja och analysera de språkliga särdragen i karaktärernas språk och fokusera speciellt på hur uttalet avviker från svenska standardspråket. Jag tar också hänsyn till om uttalet faktiskt motsvarar den autentiska dialekten som förekommer till exempel i Stockholmsförorter.

Huvudkaraktärerna i boken består bland annat av invandrare från olika länder som sysslar med den kriminella världen. En av huvudkaraktärerna är en infödd svensk man, J.W., som också använder en stark Stockholmslang med mycket anglicismer. Den kan beskrivas som en blandning av standardspråk, ungdomsspråk och rik användning av lånord från engelskan. Sättet att tala är väldigt viktigt för att vara trovärdig i vissa sociala grupper och språket enar människor.

I teoridelen kommer jag att presentera några centrala teorier som handlar om det unika sättet att använda språket. Språket i boken är mestadels olika slags slang beroende på vem som använder språket. Jag kommer att fokusera på vad språket berättar om talarens sätt att använda det enligt olika teorier.

## **1.1 Syfte**

Avhandlingens syfte är att granska de språkliga särdragen som förekommer i boken hos olika karaktärer. Det förekommer olika slanguttryck i boken och syftet är att reda på till vilka kategorier uttrycken tillhör. Med kategorier åsyftas här på att närmare särskilja de olika typen av slang baserande på deras teoretiska ramar. Fokuset är på förortsspråket och den s.k. Stockholmsslangen. Också grammatiska avvikelser i karaktärernas språk står i avhandlingens fokus.

## **1.2 Forskningsfrågor**

1. Hurdana språkliga/lexikala avvikelser från standardsvenskan förekommer hos karaktärerna?
2. Hurdana grammatiska avvikelser förekommer hos karaktärerna?

### **1.3 Disposition**

Först introducerar jag kort materialet som avhandlingen baseras på samt metoden som jag använder. I teoridelen överser jag de viktigaste teorier och litteratur som ansluter till avhandlingens ämne. Därefter introducerar jag författaren i romanen som avhandlingen baserar på samt karaktärerna i romanen. Efter det följer analysen där jag analyserar språket hos karaktärerna. Till slut finns det diskussion gällande analysen där jag också svarar på mina forskningsfrågor.

## 2 Material och metod

### 2.1 Material

Materialet i avhandlingen består av valda repliker ur romanen *Snabba Cash*. Jag har valt sådana repliker som på något sätt avviker från standardsvenskan. Jag kommer att analysera språket i replikerna både grammatiskt och lexikaliskt.

### 2.2 Metod

I avhandlingen använder jag stilanalys som metod. Med en stilanalys analyserar man en text på dess olika nivåer. I min avhandling kommer jag att koncentrera mig på språket, nämligen *vad sägs* och *hur det sägs*.

Peter Cassirer (2015:23) beskriver i sin bok *Stilistiken* (2015) de olika element som bidrar till en viss effekt i en text. Enligt Cassirer är det *stilelement* eller *stilmarkör* som ger texten en viss effekt. Dessa stilelement av samma slag bildar textens *stildrag*. Vidare är det olika stildrag i texten som konstituerar textens *stil*.

Om synonymer nämner Cassirer (2015:47) att det ur stilistisk synvinkel knappast finns några synonymer. Han konstaterar att det är just fråga om stilistiskt avseende när olika ord refererar till samma fenomen.

Något som är centralt i en stilanalys är *stilnivån*. Enligt Cassirer (2015:102) kan språket kategoriseras med graden av formalitet och formaliteten anges med termer som *starkt vardagligt*, *vardagligt*, *ålderdomligt*, *högtidligt* osv. Han betonar att endast de ordformen som avviker från det



normala beaktas. Gällande språket i *Snabba Cash* och de repliker jag kommer att granska i avhandlingen kan de kategoriseras till *starkt vardagligt*, eftersom det är just slangspråket i romanen som avhandlingen handlar om. Cassirer konstaterar, att ju skriftspråkligare stilen är, desto högre är stilnivån. Enligt detta ligger replikerna i avhandlingen på låg stilnivå.

Om gränsdragning gällande talad och skriven svenska skriver Cassirer (2015:105) att talspråkets påverkan på skriftspråket är det mest konkreta draget i svensk stilutveckling. 1939 kom det ut en handbok för korrekt svenska med namnet *Riktig svenska*. På denna handbok grundade den officiella korrekta svenskan under flera decennier.

Cassirer (2015:123) betonar, att det är innehållsplanet som är det viktigaste i stilistiken. Enligt honom fokuserar stilistiken på förhållandet mellan form och innehåll. Han nämner att tolkning är centralt i all läsning. Han skriver: "*Redan att förstå ett ord eller uttryck – hur enkelt det än må vara – är att tolka det.*"

### 3 Teori

I teoridelen kommer jag att presentera olika teorier som handlar om språk och identitet såsom diskursanalys och språksociologi. Jag kommer också att närmare presentera begreppen slangspråk och invandrarspråk.

I den första delen av teorin kommer jag att berätta om invandrarspråkets eller förortsspråkets tillkomst i Sverige.

#### 3.1 Språksociologi

Jan Einarsson (2009:15) berättar i sin bok *Språksociologi* (2009) den vetenskapsgren som kallas sociolingvistik eller språksociologi. Enligt Einarsson forskar sociolingvistik de språkliga fenomen som gäller samhälleliga och sociala faktorer. Om språksociologi säger Einarsson att "den vill belysa sociala förhållanden i ljuset av språkliga beteenden".

Enligt Einarsson (2009:37) kännetecknas olika språkgemenskaper av olika språknormer. Medlemmarna i gemenskapen liknar varandra i uppfattning om den upplevda språknormen än i tillämpningen av den faktiska normen. Enligt Einarsson bör man studera de gemensamma språknormerna som gäller och inte likheter i språkbruket när man vill studera språkliga gemenskaper.

I fråga om språket, kultur och etnicitet säger Einarsson (2009:41) att man har ett behov av att vara lik vissa andra. Då blir språket ett sätt att markera och avslöja ens etniska och kulturella hemvist. Enligt Einarsson hör identiteten och etniciteten ihop med subjektiv upplevelse och kännetecken

med gemensam kultur, religion och gemensamt språk osv. Einarsson säger, att etniska identiteten sätter gränser mellan *vi* och *dom*. Han betonar, att särskilt påtagligt blir det för minoritetsgrupper.

Ordet ackommodation betyder i första hand kommunikativt anpassning. Einarsson (2009: 44) skriver, att det finns ett ofta omedvetet behov av integration eller identifikation med någon annan. Enligt honom är tanken att ökad likhet mellan deltagarna i en kommunikation ökar med graden en attraktion, förståelse, engagemang osv.

Einarsson (2009:143) skriver om språklig variation och han säger att ingen kan undkomma sitt ursprung, sin klass, ålder eller kön. Detta har ett konkret exempel i romanen, där karaktären J.W. försöker dölja alla de dragen som kunde avslöja sitt ursprung. Einarsson berättar att det är just studiet av sådan variation inom ett språk som är centralt tema för språksociologin.

Termen *dialekt* betyder tal som är karakteristiskt för ett visst geografiskt område. Enligt Einarsson (2009:147) talas det inom språksociologin om *regional dialekt* och *social dialekt* och den sociala dialekten betecknar en varietet som kännetecknar en viss social klass. Einarsson (2009:149) skriver, att den nutida språksociologiska dialektforskningen forskar också städernas regionala varieteter. De varieteter kopplas till sociala faktorer. Gällande kodväxling mellan dialekt och standardspråk hänvisar Einarsson (150:2009) till Sven O. Hultgrens avhandling *Skola i dialektal miljö. Språkanvändning och språkliga attityder i övre Dalarna* (1983). Resultaten i avhandlingen visar att de som använder både dialekt och standardspråk gör kodväxlingen medvetet och vill hålla dessa koderna isär. Dialekten används i en privat sammanhang såsom med familjen och bekanta. Standardsvenska talas utanför den här kretsen.

I min analys föregår det av språket att det finns starka hänvisningar till några av huvudkaraktärernas bakgrund i ett invandrartäta område. Det kommer fram i deras dialekt och de slanguttrycken de använder. Det syns också ett medvetet kodväxling beroende på situationen hos vissa karaktärer.

Einarsson (2009:155) skriver också om sociolekter. Enligt honom är gränsen mellan dialekt och sociolekt oskarp. Han säger att i fråga om sociolekter är grundprincipen att ju mer utpräglad dialekten är, desto längre ner på den sociala skalan befinner sig talaren och vice versa. Einarsson skriver att det i Sveriges historia har alltid funnits grupperingar som herrar-trälar, adel-präster-borgare-bönder osv och att det inte är svårt att föreställa språkliga skillnader kopplade till de olika grupperna. I boken *Snabba cash* hör huvudkaraktärerna till en låg samhällsklass, vilket syns i att de genom kriminella åtgärder försöker få det bättre i livet.

Om *idiolekt* skriver Einarsson (2009:211) att det är människans eget unika sätt att fungera som språkvarelse. Människan måste kunna uttrycka sig på olika sätt beroende på vilken situation språkgemenskap man befinner sig i. Människan måste enligt Einarsson ha en repertoar av olika roller att spela i olika situationer. Einarsson definierar termen idiolekt så att det är människans sätt att formulera sig med hjälp av tal, skrift och kropp som kan användas olika i olika domäner. Enligt honom anpassar människan sitt språkande till de normer som råder i dessa gemenskaperna. I boken *snabba cash* syns karaktär J.W:s olika idiolekt tydligt. Han betar sig helt annorlunda när han umgås med sina rika vänner än hurdan han i verkligheten är. Han är tvungen att väldigt noggrant beakta allt han gör för att inte avslöja sin bakgrund för dem han så desperat försöker höra ihop med.

Ett annat exempel om idiolekt i boken är Jorges sätt att tala i en förhöring där han talar med åklagaren. Härnäst är ett urval om Jorges repliker i förhöringen:

*"Det finns inte så mycket att säga. Förrådet används egentligen inte av mig. Mitt namn står bara på hyreskontraktet som en tjänst åt en vän. Ni vet, ibland måste man hjälpas till lite. Jag har i och för sig förvarat saker där då och då, men mitt namn var bara på pappret. Förrådet är inte mitt. Det är ungefär allt jag har att säga, faktiskt."*

(Jorge i romanen *Snabba Cash*, 2006)

Språket Jorge använder i förhöringen ger ingen orsak att antyda, att han är en person med invandrarbakgrund. Det betyder att han har använder en viss roll i den situationen. Meningen är att låta sakligt och tala skriftspråkligt i en officiell kontext. Han talar helt annorlunda med sina

kompisar och då är det meningen för honom att låta bakgrunden höra i sitt språk. Det gör han med att använda invandrarslang och lexikon i språket.

Einarsson (2009:216) skriver att man kan i språkandet urskilja olika stilar människor använder i olika situationer. Det finns en skala där individens varierande placering beror på den aktuella kommunikationssituationen. Gällande frågan om stil gör Jorge ett medvetet val på att tala standardsvenska i förhöringen.

### 3.2 Förortsspråket och dess tillkomst i Sverige

Björn Hammarberg berättar i sin avhandling *Teoretiska ramar för andraspråksforskning* (2015:31), att *interimspråksteorin* utvecklades i Tyskland och i USA i studier av lågutbildade invandrare. Interimspråket beskrevs då som en typ av *pidginspråk*. Det var en likadan situation i Sverige gällande de invandrarna som kom till Sverige på 1960-talet för att jobba inom industrin utan att kunna språket. Enligt Hammarberg uppträder det i både pidginspråk och interimspråk ett reducerat språkssystem med olika strukturella förenlingsformer, såsom enkel frasstruktur, fast ordföljd, avsaknad av böjningsformer och få grammatiska funktionsord.

Christopher Stroud (2015:329) skriver om rinkebysvenska i sin artikel *Halvspråkighet och rinkebysvenska som språkideologiska begrepp*. Enligt Stroud "*figurerar termerna rinkebysvenska och halvspråkighet på ett framträdande sätt i en rad olika sociala och politiska sammanhang som inte har något med begreppens vetenskapliga ställning att göra.*" Stroud säger att man finner termerna i diskurser som tar upp sociopolitiska, ideologiska och ekonomiska aspekter på kulturkontakt och språk i Sverige. Enligt honom fungerar termerna också som kraftfulla metaforer för ett svenskt själv och den "etniske" andre om i dagens svenska debatt.

Enligt Stroud (2015:324) har svenskarna ofta varit ovilliga att kalla rinkebysvenska som en vatriet av svenska, eftersom den uppfattas talad av icke- infödda.

Stroud (2015:322) säger att begreppet *rinkebysvenska* syftar på sättet att tala svenska som har sitt ursprung i ungdomar med invandrarbakgrund i Rinkeby. Enligt honom var rinkebysvenskan i början starkt stigmatiserad av att vara invandrarnas språk. Enligt honom kan nuförtiden även etniskt svenska ungdomar i området tala den.

Enligt Stroud (2015:325) är en viktig fråga var man borde dra skiljelinjen mellan svenskt och icke-svenskt språkbruk. Han skriver att alla konkurrerande diskurser handlar om vem som kan vara en legitim talare av språket och vilka är de institutionerna som kan kontrollera tillträdet till det legitima sättet att tala.

Anders Phillipsson (2004:117) berättar i sin artikel *Svenskans morfologi och syntax i ett andraspråkperspektiv*, att termen *interimspråk* introducerades 1972 av Larry Selinker.

Ulla-Britt Kotsinas (2005:147) skriver i sin bok *Invandrarsvenska* (2005) om interimspråket, som är det språket man använder innan man lär sig målspråket. Enligt Kotsinas en orsak till att interimspråket är svårförståeligt kan vara att betydelsebara ord används på annat sätt i interimspråket än i målspråket. Ordföljden kan vara egendomlig och formord, tempus- och pluraländelser kan ibland utelämnas. Kotsinas konstaterar att talet kan därför bli starkt kontextbundet. Om man inte känner till sammanhanget i vilket en replik yttrats, kan man tolka den fel.

Härnäst berättar jag om förortsspråkets historik i Sverige. Som källa använder jag också här *Invandrarsvenska* (2005).

Den starka inflyttningen till Sverige som började på 1960-talet. På grund av ett behov för arbetskraft, rekryterade en företrädare för svensk industri unga män från Grekland. Samtidigt kom många från Turkiet och dåvarande Jugoslavien. Först hamnade dessa invånare till olika delar av

Sverige, främst på olika industriorter. Så småningom började invånarna flytta till de större städernas nybyggda bostadsområden långt från stadskärnan (2005:12).

Språkligt uppstod det kommunikationsproblem mellan inflyttare och svenska arbetsgivare på grund av att inflyttarna inte kunde svenska eller engelska. Många av inflyttarna hade en bristfällig skolutbildning samt bristande studievana. Meningen var inte att stanna så länge i Sverige och därför ansåg många av dem, att det inte var nödvändigt att lära sig svenska. Till följd av olika saker, blev återflyttning ändå svår eller omöjlig. Det ledde till att många av de invandrare som på 1960-talet kom till Sverige är nu pensionerande, och deras barn har rotat sig i Sverige (2005:13).

Sedan 1960-talet har stora grupper människor från olika länder kommit till Sverige. Många av dem har likadant de första invandrargrupperna stora svårigheter med det svenska språket. Enligt Kotsinas är en sak som kan påverka svårigheten att lära sig svenska det att invandrarna har få kontakter med infödda svenskar. Kotsinas konstaterar att språket som har uppstått på invandratäta områden har drag som man finner i så kallade pidginspråk som används i stora delar av världen av människor med olika modersmål som bor inom ett visst område (2005:14).

I boken *förortsslang* (2004) berättar Ulla-Britt Kotsinas och rapparen Dogge Doggelito (2004:9) om att det på 1980-talet börjades i svenska tidningarna skriva om den svenska som ungdomar i de nya invandratäta områdena använde. Uttalet var avvikande och dessutom förekom en del grammatiska avvikelser. Ungdomarna ansågs också ha ett torftigt ordförråd. Också användning av ord från främmande språk var allmänt när de talade svenska. Kotsinas och Doggelito berättar att det fanns till exempel grekiska ord som *re* och *more*, som betyder ungefär 'hördudu', turkiska ord såsom *para* 'pengar' och *shishko* 'tjock'.

Kotsinas och Doggelito (2004:10) berättar, att nästa stora grupp som flyttade till Sverige var latinamerikaner och med dem kom spanska ord som *chica* 'flicka', *dinero* 'pengar' och *amigo* 'vän' till språket. Kotsinas och Doggelito konstaterar, att oberoende av vilket hemspråk användaren har, är slangen gemensam. De säger också att just nu tycks t. ex. arabiska, turkiska och latiamerikansk spanska vara speciellt inflytelserika språk. Det konstateras också i boken att de som vuxit i ett visst

område, låter ganska lika när de använder sitt gemensamma kamratspråk. De gör också samma sorters avvikelser från vanlig svensk grammatik.

Det som också är centralt gällande förortssvenskan är att den i Göteborg har göteborgiska drag, i Malmö har den malmöitiska drag och i Stockholm förstås stockholmska drag. Alltså den markeras av den ortens dialekt där man kommer ifrån (2004:10).

I frågan om vad förortsslangorden handlar om, konstateras det i boken *Förortsslang*, att orden handlar om allt som är viktigt för talarna. Enligt Kotsinas och Doggelito handlar slangen ofta relationer till andra människor. Det finns till exempel många olika ord för 'tjej', 'kille' och 'kompis'. Det finns också många ord för att uttrycka värdering, såsom 'bra', 'vackert', 'trevligt', 'fult' osv. Förstås hos ungdomar finns det alltid många ord för svordomar, som i förortsslangen hämtas från olika språk, t.ex. *horospo* och *putana* som betyder 'hora'.

Det som också lyftas fram i boken, är att förortsslanget används också väldigt kreativt, när man bildar nya ord. Ett exempel är ordet *deniro* som man använder för betydelsen 'tuffling'. Ordet är hämtad från skådespelare Robert de Niro's namn (2004:18).

Christopher Stroud (2004:341) säger att invandrarungdomar och svenska ungdomar ifrågasätter och överskrider med rinkebysvenskan traditionella föreställningar om svenskan genom ett språkbruk som introducerar en rad pragmatiska, strukturella och lexikala innovationer i vardagsspråket.

Stroud (2004:351) skriver också att rinkebysvenska handlar om äganderätten till språket och om att förvandla godtyckliga sociala gränser till naturliga skiljelinjer.

Kari Fraurud och Ellen Bijvoet (2004:401) skriver i sin artikel *Multietniskt ungdomspråk och andra varieteter av svenska i flerspråkiga miljöer* om hur ungdomarna själva tänker om det multietniska



ungdomsspråket. Enligt en intervju-undersökning som genomfördes hösten 2000 vid Språkforskningsinstitutet i Rinkeby, säger de intervjuade ungdomarna att multietniskt ungdomsspråket är framför allt ett "kompisspråk". Det betyder att det används när ungdomarna talar med varandra och det är som ett gruppspråk i informella sammanhang när inga vuxna är närvarande.

Ellen Bijvoet och Kari Fraurud skriver i sin text "*Rinkebysvenska*" och *andra konstruktioner av språklig variation i dagens flerspråkiga sverige* (2015:369) att sedan 1980-talet har rinkebysvenska, invandrarsvenska och blattesvenska varit centrala termer i heta politiska debatt gällande frågorna om invandring, segregation, skola och arbetslöshet. Det nya sätt att tala svenska har ofta givit negativa associationer om deras talare.

Bijvoet och Fraurud (2015:374) skriver om framväxt av sociolekter dvs. varieteter som kan få större betydelse för en vidare grupp av språkbrukare. Det förutsätter att vissa andraspråksdrag eller element av förortsslangen konventionaliseras även bland småbarn och vuxna i ett flerspråkigt område som markör för en lokal och social tillhörighet.

Bijvoet och Fraurud (2015:375) berättar att ett exempel om språksdrag som ursprungligen anses vara vanlig i inlärarspråk men som kan också användas av personer som har vuxit upp i ett flerspråkigt område utan att vara inlärare är *användning av rak ordföljd*. Jag använder rak ordföljd som exempel också i avhandlingen, eftersom det är ett markör i förortsslang som ofta uppträder.

Gällande forskning om migrationsrelaterad språklig variation skriver Bijvoet och Fraurud (2015:381) att rinkebysvenska handlar snarare om språklig variation än om språkliga varieteter. Det beror på att det inte förekommer tillräckligt regelbundet drag som kan räknas upp och som förekommer tillsammans. Det handlar mera om att se språksdrag som en slags resurs, ur vilken talare kan vid olika tillfällen använda olika kombinationer.

### 3.3 Slangspråk/Stockholmsspråk

Ulla-Britt Kotsinas (2003:25) har skrivit mycket om slangspråket. I sin bok *En bok om slang, typ* (2003) ger hon sin definition för slang. Enligt Kotsinas är slang idag vanligen inte uttal och grammatiska former utan bara vissa ord som på något sätt skiljer sig från det som brukar kallas vårdat talspråk (2003:15). Hon säger att slangord vanligen är sådana som inte är acceptabla i vårdat språk och som vanligen inte uppträder i skrift (2003:18). Enligt Kotsinas är slang ett sätt att markera samhörighet med en viss socialgrupp. Hon säger att allra tydligast är det hos ungdomar och ungdomsslangen. Med slang markerar ungdomar att de tillhör den tuffa generationen som vågar bryta mot det konventionella.

Enligt Kotsinas (2003:217) markerar slang och dialekter gemensam identitet. Enligt henne är det så att ju längre utanför samhällets gemenskap en grupp står, desto viktigare är det för gruppen att med språket markera sin samhörighet.

I dag används det mycket lånord i svensk slang. Ulla-Britt Kotsinas (2000:140) handlar om lånord i slangspråket i boken *Kontakt, variation och förändring – studier i Stockholmsspråk* (2000). Enligt Kotsinas fyller ord som lånas in från främmande språk två olika funktioner. Antigen benämner de nya företeelser eller skapas slangord i områden där det redan finns många synonymer för ordet, för att få mera expressivitet för de existerande orden. Dessa ord är ofta svordomar och ord som uttrycker känslor och attityder.

Om ordbildning i slang säger Kotsinas (2000:141), att det finns många olika sätt att skapa slangord, såsom avledning, sammansättning, ljudutbyte, förkortning, betydelseförändringar och genom att hämta slangord från andra språk. Enligt Kotsinas är engelskan det dominerande långivande språket idag.

Kotsinas (2000: 144) framhåller att de engelska slangord är ofta fula ord, som används när behovet av expressiviteten är stort, t.ex. *fuck off, shut up, nörd, loser, cool, psycho* osv. Det framgår av ordens

stil, att de är inte sådana ord som man lär sig i skolans engelskundervisning, utan genom avlyssning.

Ett sätt att skapa engelska slangord är genom försvenskning. Sådana exemplar är ord som: *parti* (party), *fejs* (face) och substantiv som bildas till adjektiv såsom: *kooling* (cool). Också annan slags ordlekar där engelskans *parents* blir *parenteser* används (2000:151).

Kotsinas (2000:161) skriver, att cirka 20 % av invånarna i Sverige är invandrare och deras barn. Det betyder att varje fjärde av 16-24 åriga har antingen själv född utomlands eller har en eller två föräldrar som är född utomlands. Sverige idag är ytterst flerspråkig och det finns cirka 100 olika språk representerad i Sverige. Enligt Kotsinas varierar första generation invandrarnas svenska språket mycket beroende på hur länge de har bott i Sverige eller hur bra kontakter med svenskarna de har.

### 3.4 Ungdomsspråk

I boken *Snabba Cash* använder huvudkaraktären J.W. mycket engelska lånord i sitt språk och hans språk kan också i övrigt karakteriseras som ungdomsspråk. Här presenterar jag några centrala drag hos ungdomsspråket och vad som är karakteristiskt för det.

Som en slangexpert har Ulla-Britt Kotsinas (1998:19) också skrivit en bok om ungdomsspråk på namnet *Ungdomsspråk* (1998). Hon konstaterar, att människor markerar sin grupptillhörighet bland annat med sitt språk. Med språket visar man gruppidentiteter som har med kön, ålder och social status att göra. Det som är intressant, är att man varierar användningen av de speciella drag, som gör språket passande på just den talsituationen och de människorna man talar med. Enligt Kotsinas samspelar de olika markörerna i ett komplicerat mönster.

Användning av engelska lånord är vanligt i ungdomsspråket. Enligt Kotsinas (1998:68) försvenskas de inlånade engelska orden snabbt. Till exempel nämner Kotsinas orden som *feja* (face), *rejsa* (race) och *nördig* (nerd). Engelskan används också som längre sekvenser och då är det enligt Kotsinas fråga om en typ av språklek. Hon konstaterar:

*"När engelska eller andra språk används på dessa mera tillfälliga sätt är det alltså vanligen inte fråga om en okontrollerad påverkan från ett annat språk utan tvärtom ett medvetet utnyttjande av ett stilmedel för att ge ytterligare en dimension åt yttrandet".*

Också riklig användning av svordomar är karakteristiskt för ungdomsspråket. Det är något som karaktäriserar också J.W:s språk i boken. Kotsinas (198:66) säger att ordet borde på något sätt chockera och bryta mot språkets normer för att kunna betraktas som slang. Hon nämner till exempel orden som *jätte* (jättekorkad) och *skit* (skitbra) som används ofta för att öka budskapets expressiviteten.

Natalia Ganuza skriver om avvikande ordföljd i förortsslangen i sin avhandling *Ordföljdvariation som språklig strategi bland ungdomar i flerspråkiga storstadsmiljöer*, 2008. Ganuza berättar (2008:2) att svenskan är ett s.k. V2 språk och det finita verbet placeras på huvudsatsens andra plats. När en huvudsats inleds med något annat än subjekt är huvudsatsens finita verb kvar på satsen andra plats och subjektet hamnar till höger om det finita verbet och då får vi omvänd ordföljd. Enligt Ganuza är svenskans V2-regel svårt för språkinlärare att tillägna. Hon skriver att inlärare verkar lära sig svenskans ordföljd i en viss och rak ordföljd lärs in tidigare än omvänd ordföljd. Däremot hos barn som lär sig svenska som förstaspråk tycks V2-regeln inte skapa några problem.

#### 4. Författaren Jens Lapidus

Jens Lapidus är en svensk författare. Han är född 1974 i Stockholm och sin barndom tillbringade han i Stockholmsstadsdelen Gröndal. Han har utbildat sig till jurist i Stockholm och London. Han har huvudsakligen arbetat som advokat, men fokuserar nuförtiden endast på skrivandet, när han i april 2017 sade att han i fortsättningen fokuserar på heltid på skrivandet.

([https://sv.wikipedia.org/wiki/Jens\\_Lapidus](https://sv.wikipedia.org/wiki/Jens_Lapidus))

Lapidus blev väldigt populär med att skriva sin första deckare *Snabba Cash*. Hans böcker har sålts i Sverige i över en miljon exemplar (LIKE Kustannus: <https://like.fi/kirjailijat/jens-lapidus/>).

Eftersom han är också jurist, har det påverkat hans skrivande om Stockholms undervärld och mafia. Som advokat har han agerat som försvarare och hans kunder har varit några av de mest notoriska kriminell i Stockholm. De är därför han har blivit bekant med Stockholms undervärld.

Hans första bok är deckaren *Snabba Cash*, som kom ut år 2006

([https://sv.wikipedia.org/wiki/Jens\\_Lapidus](https://sv.wikipedia.org/wiki/Jens_Lapidus)). *Snabba Cash* är den första delen av en trilogi. De andra delarna är *Aldrig fucka upp* (2008) och *Livet de luxe* (2010). Hans andra verk är *Gångkrig 145* (2009), *Mamma försökte* (2012), *VIP-rummet* (2014), *Sthlm delete* (2015), *Top Dogg* (2017) och *Advokaten* (2018). Lapidus själv kallar sin litteraturgenre för *Stockholm noir*.

## 5. Snabba cash

*Snabba Cash* har varit en stor succé och den har lyft Lapidus till en av de populäraste svenska författarna inom spänningslitteratur. *Snabba cash* är den första delen av en trilogi. De andra delarna är *Aldrig fucka upp* (2008) och *Livet deluxe* (2011).

Händelserna i boken är placerade i Stockholms undervärld där den skoningslösa jugoslaviska maffian sysslar med drogförsäljning och garderobusiness. Å andra sidan finns det en annorlunda värld i berättelsen, en grupp överklasskillar i ca tjugo års åldern. De lever ett jetsetliv med föräldrarnas pengar och festar hårt på veckosluten. Festandet innehåller ofta sprit, droger och privat strippare.

Härnäst kommer jag att presentera de karaktärerna vilkas språk jag kommer senare att analysera.

### 5.1 J.W.

En av huvudkaraktärerna i boken är *J.W.* som hänger med de rika stockholmarkillarna, men vars jetsetliv är en stor lögn. Han döljer en stor hemlighet under de kulisser han förtvivlat försöker upprätthålla. Hans familj är inte rik och han har inte pengar för att hävda sitt lyxliv. Han är ganska desperat för att kunna ge andra killar en förmögen bild av sig själv. *J.W.* har inte råd till att köpa designkläder. Därför gör han så att han t. ex. syr knappar från en designskjorta i en vanlig skjorta för att kunna lura sina kompisar om sin förmögenhet. För att få pengar kör *J.W.* svarttaxi på kvällarna med en bil som han lånar från en arabisk man, Abdulkarim. *J.W.* måste vara väldigt försiktig för att inte bli sedd av sina kompisar när han kör till centrum nära de klubbar de hänger på.

Snart hamnar J.W. också i att förmedla droger när Abdulkarim erbjuder honom ett jobb som förmedlare eftersom på det sättet kommer han att tjäna mycket mera pengar. Det är så han hamnar allt djupare i den kriminella världen där mafian agerar och olika "familjer" strider mot varandra.

J.W. är väldigt smart och framgångsrik i sina studier på handelshögskolan. Han tjänar extrapengar också genom att skriva studiekamraternas esséer. Senare hamnar han att hjälpa en överklasskompis pappa med hans företag eftersom sin privatbank håller på att gå i konkurs. J.W. ordnar ett samarbete mellan bankiren och mafian som behöver en plats att tvätta pengar i. Med detta kontrakt tjänar också J.W. mycket pengar.

## 5.2 Jorge

*Jorge* är en chilensk invånare och en av huvudkaraktärerna i boken. I början av historien håller han på att rymmas från fängelse där han har suttit lite över ett år på grund av ett narkotikabrott. Det är inte hans första gång i fängelse, men straffen har varit kortare förr. Den här gången har det varit väldigt svårt för honom psykiskt att sitta i fängelse och det är därför han måste rymmas nu med hjälp av sin kusin Sergio.

Jorges familj är väldigt viktig för honom, speciellt hans syster, som är gravid. Jorge skulle gärna vilja vara med i babyns liv när den föds, men hans syster accepterar inte alls Jorges sätt att leva, att han sysslar med den kriminella världen och att han har rymt från fängelse. Jorges mamma talar inte ens längre med honom eftersom hon inte heller accepterar hans livsstil. Jorges systers man lämnar systemen innan hon får barnet. Jorge försöker övertyga systemen om att han kommer att ta hand om henne och babyn ekonomiskt, men eftersom hans pengar är smutsigt förtjänta, vill systemen inte ha nånting att göra med dem.

### **5.3 Rolando**

*Rolando* är Jorges kamrat i fängelse. Rolando är också en chilensk invandrare och har levt i Sverige sedan 1984. Han använder spanska ord i sitt språk, men hans invandrarbakgrund syns också i ordföljden.

### **5.4 Abdulkarim**

*Abdulkarim* är J.W.s arbetsgivare i boken. Han äger den svarta taxin som J.W. kör på veckoslutena. Det är Abdulkarim som också är J.W.s första kontakt till kokainhandel. Abdulkarim är en invandrare som har rötter i Mellanöster. Det syns i hans språk genom att han använder arabiska slangguttryck. Hans ordföljd är också tidvis avvikande från standardsvenskan.



## 6 Analys

### 6.1 Karaktärernas språk

I analysdelen kommer jag att presentera de från standardsvenskan avvikande språkliga yttranden som framträder i boken och som enligt tidigare forskning kan kategoriseras som förortsspråk eller någon annan typ av slang. De exemplen jag tar upp handlar om ordföljden, användning av verb och verbformer samt lexikon.

#### Rolando:

Rolandos språk har typiska drag från förortsspråket. Hans invandrarbakgrund syns också i ordföljden som är avvikande från standardsvenskan.

Natalia Ganuza (2011:101) skriver om ordföljdvariation hos invandrarungdomar i hennes avhandling *Syntactic variation in the Swedish of adolescents in multilingual urban settings – a thesis summary*. Enligt henne visar resultat, att det beror mycket på hurdan språklig bakgrund samtaldeltagarna har i fråga om subjekt-verb placering. Hennes resultat visade också, att de samtaldeltagare, som mest använde XSV ordföljd hade mångspråkig bakgrund och mestadels levde i mångspråkiga förorter och/eller att deras närmaste vänner var mångspråkiga.

1. "Respekt till honom men han rätt klantish."

Klantish: Ordet *klantish* kan sägas vara typiskt förortsslang. Det finns ett speciellt suffix **-ish** i förortsslangen, som kan läggas till både substantiv, verb och adjektiv (Doggelito och

Kotsinas, 2004). Ordet klantish är bildat från svenskt ord klantig och betyder samma sak som det originala ordet.

1. "När aina plocka han, han hade falskt pass på sig".

Aina: Ordet *aina* är ett slangord, som förekommer ofta i boken. Om ordets historia står det i Wiktionary:

*"Etymologi: Av turkiska aynasiz, "utan spegel" och syftar på polisen med betydelsen att de inte har någon skam i kroppen och inte vågar se sig själva i spegeln. Aina började brukas i svenskan under samma period som rinkebysvenskan uppstod."*

Hämtad 15.4.2019 (<https://sv.wiktionary.org/wiki/aina>)

Han hade: Ordföljden är avvikande från standardsvenskan, eftersom i huvudsatsen borde finnas omvänd ordföljd därför att bisatsen står först.

Svenskan är ett s.k. V2-språk och det finita verbet står på andra plats i huvudsatsen. När en huvudsats inleds med något annat än subjekt är huvudsatsens finita verb kvar på satsens andra plats och subjektet hamnar i stället till höger om det finita verbet, d.v.s. vi får omvänd ordföljd. (*Natalia Ganuza: Ordföljdsvariation som språklig strategi bland ungdomar i flerspråkiga storstadsmiljöer, 2008.*)

I följande exempel använder karaktären Rolando kasus och ordföljd som avviker från standardsvenskan.

1. "De aldrig hjälpa mig heller."

Hjälpa: Rolando använder inte en finit form av verbet utan infinitiv i stället.

### **Abdulkarim:**

I Abdulkarims språk syns avvikelserna från standardsvenskan till exempel i ordföljden. Det finns några slangord i hans språk som förkroppsligar hans invandrarbakgrund. Han använder avvikande ordfölj i följande exempel:

1. "Förutom taxibilar jag har lite annan business för mig."

Jag har: Ordföljden är avvikande från standardsvenskan, verbet står efter subjektet i satsen. Enligt svenska regler borde man placera det finita verbet *har* före subjektet *jag* i huvudsatsen, när prepositionsfrasen står först i satsen.

Gisela Håkansson (2015:151) presenterar *processbarhetsteorin* i sin artikel *Utveckling och variation – en tillämpning av processbarhetsteorin på svenskt inlärarspråk*, 2015. Teorin försöker förklara inlärningsordningar och de olika nivåerna andraspråksinlärare uppnår under olika stadier vid inläring av andraspråket. Det finns sammanlagt fem olika nivåer i

processbarhetsteorin som språkinläraren måste behärska innan man har uppnått det sista steget i språkinlärningen.

Enligt teorin lär språkinläraren ordföljden i huvudsats respektive bisats på *nivå 5*, som är den sista nivån enligt processbarhetsteorin. Med tanke på det kan det härledas, att Abdulkarim inte hade nått nivå 5 i sin språkinlärningsprocess.

I Abdulkarims fall kan användning av avvikande ordföljd dock vara medveten och användas som markör och medel för att visa hans invandrarbakgrund.

1. "JW-man, du vet, jag \_ ingen ekonom. Jag \_ vanlig blatte."

"Jag \_ inte högsta chef. Chris \_ inte heller boss."

*Vara*-verbet fattas i satserna, vilket gör satserna avvikande från standardsvenskan.

Ulla-Britt Kotsinas (2005:82) skriver om utelämning av kopulaverbet *vara* i *Invandrarsvenska*. Hon baserar sina argument på en undersökning där hon på 1970-talet inspelade 6 invandrarnas tal och analyserade resultat. Enligt Kotsinas utelämnas motsvarigheten till verbet *vara* i många språk, vilket kan orsaka utelämning också i svenskan. Hon säger att satser utan kopulaverb förekommer också i tidigt barnspråk och bl.a. i tyskt invandrarspråk. Enligt Kotsinas framgår det också i hennes undersökning att de mest avancerade talare utelämnar *vara*-verbet mera sällan.

J.W.:

J.W. använder mycket engelskt ord i sitt språk. Språket är typiskt slangspråk där engelska ord får en svensk böjning.

2." *Boysens* partyhumör är på topp."

*Boysens*: engelskt ord med svensk böjning.

Lars-Erik Edlund och Birgitte Lene har skrivit om olika typ av lånnord i sin bok *Lånnord i pnmoi'*

*svenskan*, 1996. Enligt Edlund och Lene (1996:33) kan exemplet ovan kategoriseras till *ordlån*. Ord lån är resultat av import av ordmodellens morfem och till dem inkluderas också lexikaliserade fraser. Ord lån bildas genom att ett eller flera nya morfem och ett nytt ord introduceras i kommunikationsspråket. Orden kan sedan användas i inhemska nybildningar. Edlund och Lene skriver också att graden av formell anpassning inte påverkar låntypen.

1. Kom igen, det är ingen *big deal*".

Engelskans idiom *big deal* används som sådant.

Enligt Edlund och Hene (1996:33) är idiom *big deal* också ett ord lån. Det är ett ointegrerat ord lån som inte har anpassats till svenskans uttal, stavning eller böjning.

## Jorge:

I Jorges språk syns det hans invandrarbakgrund, eftersom han använder många spanska ord, såsom *amigo* och *hombre*. Det som är intressant i Jorges sätt att använda spanska ord eller slangord i sitt språk är det att han tydligen kan svenska väldigt bra men vill uttrycka sin invandrarbakgrund och social ställning med språkliga särdrag. Han använder också mycket narkotikarelaterade ord och den tiden han tillbringar i fängelse använder han fängelseslang. Här är några exempel på hans språk:

2. " *Han hade inget att losa.*" När nya verb bildas, används det suffixet -a

Losa: Engelskt verb *loose* får svensk böjning. I verbet har man tagit bort ett -o i mitten och tillsatt suffixet -a. Ett ordlån (1996:33) som har anpassats till svenskans böjning.

3. " *Men va fan, han fuckade upp det.*"

Fucka(de) upp: Engelsk idiom (fuck It up) med svensk böjning, tillskottet av suffixet -a i *fuck(-a) upp*, här i preteritum *fuck(-ade)*.

Enligt Edlund och Hene (1996:35) kan exemplet ovan kategoriseras till *blandlån*. Edlund och Hene skriver om blandlån: "*Blandlån är resultat av både import och substitution av ordmodellens morfem, t.ex. drive-in-bio (efter eng. drive in- cinema). Ett nytt ord och minst ett nytt morfem introduceras därmed i språket och kan användas för att bilda nya inhemska ord, t.ex. drive-in-bibliotek..*"

4. " Dealen färdigdealad."

Dealen: Engelskt substantiv deal med svensk böjning.

Färdigdealad: Svenskt adjektiv färdig sammansatt med engelskt verb deala. Verbet deala böjs i particip form deala-(d).

Också här är det fråga om ett blandlån (1996:35).

5. " Vadå? jag snacka snusk med dig."

Snacka: Det finita verbet fattas i satsen. Enligt svenska regler borde verbet vara snackar.

Ulla-Britt Kotsinas (2005:154) handlar om användning av tempus i svenska hos invandrare i sin bok *Invandrarsvenska*. Hon säger att de flesta talarna har problem i tempus med presens- och preteritumformer. Enligt Kotsinas använder talare ofta olika tidsuttryck (såsom *nu*, *igår*, *i morgon*) i stället för det rätta tempusformet.

6. "Kan vi inte bara softa?" Ta det lugnt.

Engelskt ord *soft* används här som blandlån (1996:35), med tillsättning av ändelse *-a* för att bildas ett verb.

En karaktär i boken är Fahdi som har rötter i mellanöster. Hon har inte många repliker i boken, men hennes språk är karakteristiskt för språkinlärare som intr har nått det sista nivån enligt *pråcessbarhetsteorin* som jag tidigare presenterade. Härnäst några valda repliker från Fahdi:

7. "Jag inte vet mycket."

Ordföljning.

8. "Nenad \_ fara för livet. De \_ rädda för honom."

9. "Alla \_ så rädda."

10. "De snackar, han \_ alltid med vapen.."

Det finita verbet fattas i exemplen 2-4.



## 6.2 Orden i karaktärernas språk

Det finns övriga karaktärer i boken som har rötter i Mellanöstern och som använder mycket arabiska ord i sitt språk. Jag ger här exempel på sådana arabiska ord eller slangguttryck som det används i boken:

### Habibi:

Ordet har enligt Kotsinas och Doggelitos förortsslangbok (Kotsinas & Doggelito, 2004:82) två meningar:

1. Kompis, vän
2. Älskling

### Kompis:

Svenska ordet kompis används i boken av karaktären Abdulkarim. Ordet används här inte på samma sätt än typiskt i svenskan, utan närmare på samma sätt och i likadana sammanhang som *habibi* ovan.

### Inshallah:

*"Om gud vill"* (Kotsinas & Doggelito, 2004:90)

Salam Aleykum:

"Frid vare med dig" ([https://sv.wikipedia.org/wiki/Assalamu\\_alaikum](https://sv.wikipedia.org/wiki/Assalamu_alaikum))

I boken finns också ett flertal olika slangord som karaktärerna använder oberoende av sin språkliga bakgrund. Jag listar ut härnäst några av dessa ord och ger förklaring om ordens mening.

Blatte:

Enligt *Slangopedia*: "Blattar" är utlänningar som vill leka gangster och tycker att det häftigaste man kan göra är att behandla människor illa, helt utan anledning. Svenska tjejer kallar dom gärna oprovocerat för "horor" och Svenska killar vill dom råna på deras mobil bara för att få känna sig överlägsna, inte för att dom behöver pengar."

Hämtad 25.9.2020: <http://www.slangopedia.se/ordlista/?ord=blatte>

Fett:

"Det går fett bra för dig."

Mycket förstärkningsord.

*Kotsinas & Doggelito: Förortsslang, 2004*

Svenne:

Svensk.

*Kotsinas & Doggelito: Förortsslang, 2004*

Koks:

Kokain.

*Kotsinas & Doggelito: Förortsslang, 2004*

Floss, (floos, flos):

Pengar; "är det sjukt att göra floos eller?"

*Kotsinas & Doggelito: Förortsslang, 2004*

Tjall:

Stjäl, ta

*Kotsinas & Doggelito: Förortsslang, 2004*

Snubbe:

Kille, man

Hämtad 25.9.2020: <http://www.slangopedia.se/ordlista/?ord=snubbe>

Det uppträder mycket slang i boken och mestadels är det slang som enligt tidigare forskning kan kategoriseras som *förortsslang* eller s.k. *rinkebysvenska*.

I mina resultat hittade jag vissa grammatiska avvikelser i karaktärernas språk som ofta uppträder i invandarspråket. Största delen av karaktärerna i boken har tämligen bra kunskaper i svenska och deras avvikande språkbruk kan anses vara medvetet. Till dessa medvetna språkliga särdrag hör främmande ord ofta hämtad från karaktärens modersmål såsom spanska eller arabiska.

Härnäst några exempel på de spanska orden som förekommer i karaktärernas språk:

<i>¡Primo!</i>	(Kusin)
<i>Pendejo</i>	(Korkad)
<i>Mierda</i>	(Skit)
<i>Perfecto</i>	(Perfekt)
<i>Hombre</i>	(Kompis)

De grammatiska avvikelserna jag hittade i karaktärernas språk handlar mestadels om fel verbform eller att kopulaverbet fattas helt. Också ordföljden i satsen är avvikande i några exempel.

Ett exempel där verbet fattas är hos en karaktär, som har rötter i mellanöster:

*"Shit vad du tjatar. Min kille \_ inte där. Han \_ inte på motivationen."*

De slangorden som karaktärerna använder handlar mest om genren som tillhör deras livstil. Det finns slangord för till exempel kokain 'koks', stjäla 'tjall' och pengar 'floss'. Med tanke på vad slangorden handlar om, kan man dra en slutsats att på grund av karaktärernas ålder har deras sätt att använda språket förändrats. De använder egentligen inte så mycket rinkebysvenska, utan slangen som tillhör den kriminella världen.

Det finns också mycket slangord i boken som har engelskt ursprung. Speciellt i Jorges och J.W.s språk spelar engelska en stor roll. Ulla-Britt Kotsinas (2000:145) skriver om de mest populära engelska slangord i svenskan. Enligt Kotsinas är tio i topp orden som *party, face, cash, crazy, gay, cool, boring, happy, sure* och *nörd*. I *Snabba Cash* uppträder det hos J.W. och Jorge både enstaka engelska ord och

slanguttryck med engelsk ursprung som har försvenskats, såsom *ascool* (mycket trevlig, modern), *boysens* där engelskt ord har försvenskat med ändelse *boys-ens*. Några andra exempel om slanguttryck med engelskt ursprung som jag hittade i *Snabba Cash* är:

"Han *dåsade*." (Engelskt *dose off*, sömna.)

"..då han *pushat* koks för *juggemaffian*". (Engelskt *push* med svensk böjning.)

"Hans enda *credo*: *cash is king*." (Engelskt *credit* har försvenskats till *credo*.)

"Grannarna var *coola*". (Engelskt *cool* med plural form enligt svenska regler, tillsättning av ändelse -a.)

"Vid senaste tävlingen i Stockholm *cashade* han in tio papp på att *oddsa* rätt". (Engelskt *cash* och *odds* med svensk böjning.)

## 7. Sammanfattande diskussion

I detta kapitel kommer jag att svara på mina forskningsfrågor och presentera hur de valda yttrandena avviker från standardsvenskan antingen språkligt/lexikaliskt eller grammatiskt. Till slut kommer jag också att presentera några utvecklingsidéer om ämnet.

I min första forskningsfråga tar jag reda på hurdana språkliga eller lexikala avvikelser från standardsvenskan förekommer det i karaktärernas språk. Romanen handlar om den stockholmska undervärlden och största delen av huvudkaraktärerna har invandrarbakgrund. Det s.k. Rinkebysvenska används hos vissa karaktärer.

De språkliga avvikelserna i boken handlar inte bara om det s.k. förortssvenska, utan också om allmänt slangspråk där till exempel engelska lånord har en stor ställning. Speciellt karaktärerna J.W. och Jorge använder mycket allmänt slang och framför allt engelska lånord i sina språk. Några exemplen om engelska orden i karaktärernas språk är *pusha*, *coola*, *softa*, *boysens* o.s.v. Orden används ofta så, att de engelska orden har försvenskats genom att tillägga svensk ändelse till det engelska ordet. I ovanstående exemplen har engelska orden *push* och *soft* fått ändelse -a för att användas som verb, *cool* har fått ändelse -a för att användas i plural form och engelskt ord *boys* används i genitiv genom att har försvenskats med tilläggning av ändelsen -ens.

Förstås finns det också många exemplen på orden som enligt tidigare forskning och som jag har hänvisat till i teoridelen kan kategoriseras som *Rinkebysvenska* eller *förortssvenska*. Till dessa hör m.m. orden som *habibi*, *aina*, *klantish* o.s.v. Jag märkte att karaktärerna använder främst ord från sina egna modersmål i sitt språk, d.v.s. Jorge använder inte arabiska ord i sitt språk och Abdulkarim använder inte latinamerikansk spanska ord i sitt språk. Några arabiska ord, som är typiska för förortsspråket och som finns i boken är *insallah*, *Salam Aleykum* och *habibi*. Några av de spanska ord jag hittade i boken och som används av karaktärerna med rötter i Latinamerika är *pendejo*, *mierda* och *perfecto*.

Andra från standardsvenskan avvikande drag i karaktärernas språk är användning av ordet *kompis*, som tilltalsord. T.ex. karaktären Abdulkarim använder ofta ordet *kompis* i sitt språk. Ulla-Britt Kotsinas (1982:53) skriver om användning av ordet *kompis* hos invandrare i sin avhandling *Svenska svårt – Några invandrares svenska talspråk – Ordförrådet, 1982*. Enligt henne används ordet av invånare i en vidare betydelse än i svensk svenska. Betydelsen är enligt Kotsinas 'god vän', 'kamrat', 'bekant' o.s.v.

I min andra forskningsfråga tar jag reda på de grammatiska avvikelserna från standardsvenska som uppträder i karaktärernas språk.

De avvikelserna jag hittade var i ordföljden, som det står i exemplet där Rolando använder en ordföljd som bryter mot svenskans V2 regeln: "*När aina blocka han, han hade falskt pass på sig*". Också i exempelfrasen "*Jag inte vet mycket*." finns ett avvikande ordföljd, där verbet inte står i andra plats efter subjektet.

Ett annat grammatisk avvikelse är utelämnning av kopulaverben *vara*. Det förekommer i en replik, där en kvinna med rötter i mellanöster säger:

*"Shit vad du tjarar. Min kille \_ inte där. Han \_ inte på motivationen."*

I karaktärernas språk finns också utelämnning av verbet *vara*:

*"Jag \_ ingen ekonom, jag \_ vanlig blatte."*

*"Jag \_ inte högsta chef. Chris \_ inte heller boss."*

Enligt tidigare forskning är uterlämning av kopulaverbet tydligt för svenska språket hos invandrare. Ulla-Britt Kotsinas (2005:81) skriver i *Invandrarsvenska*, att kopulaverben *vara* och *bli* kan ofta utelämnas i invandrarsvenska. Enligt Kotsinas utelämnas motsdvarigheten till *vara* också i många språk. I stället för svenskans "*Pelle är snäll*" säger man då "*Pelle snäll*". Enligt Kotsinas förekommer kopulalösa satser också i tidigt barnspråk.

Ett tredje exempel av en avvikelse gällande svenska grammatik och som förekommer i flera exemplen i boken är användning av infinitiv i stället för det finita verbet. Det kan synas i följande exempelfrasen:

"Vadå? jag snacka snusk med dig."

Det här är Jorges replik, vilket gör användningen av infinitiv väldigt intressant. Det ankommer på att Jorges språkkunskaper i svenska tycks annars motsvara de infödda svenska talarnas nivå. Från detta kan man dra en slutsats, att språkvalet är här medvetet och därför mera en social faktor där talaren vill visa grupptillhörighet.

Karaktären Jorge använde också samma typen av slang i sitt språk som J.W. , eftersom hans språkkunskap i svenska motsvarar den nivå, som modersmåltalare har. Det framgår tydligt av de repliker, som gäller förhöringssituationen där han inte använder slang alls. Men då och då använder han yttranden som kan kategoriseras tilll förortsspråk, för att känna grupptillhörighet med andra invånare han talar med.

När jag tänker på vilka svårigheter jag hade med avhandlingen, måste jag medge att det var tidvis besvärligt att kunna begränsa de orden man räknar till slang. Det finns många ord i boken, som har redan fastnat i det svenska språket, men som har ursprungligen varit slangord. Därför kunde de orden inte användas som exempel i materialet. Det handlade mestadels språket hos karaktär J.W.

En annan utmaning för mig var att det var lite svårt att analysera språket så att man beaktar att språket ändå är fiktion som författaren har kommit på, även om inspirationen hade kommit från



verkligheten. Det gjorde själva analyseringen svårare jämfört med om man skulle ha haft material baserat på t.ex. en intervju där invandrarungdomar talar.

Här till slut är det kanske bra att fråga: Vad kommer det att hända med förortsslangen? Det är en fråga också Ulla-Britt Kotsinas (2004:23) funderar i sin bok *Förortsslangen*. Hon jämför dagens förortsslang med Ekenssnacket i Stockholm, som man använde mest under de första decennierna på 1900-talet. Enligt Kotsinas har Ekenssnacket påverkat svenska språket så att vissa ord som för hundra år sedan ansågs vara slangord har blivit vanliga och generellt accepterat i dagens talspråk. Hon nämner ord som: *stilig*, *tjej*, *kille* och *kul*, som idag är vanliga ord i svenska talspråket.

Förortsslang anses vara främst ungdomarnas eget språk i orten. Karaktärerna i *Snabba cash* är inte längre i tonåldern utan vuxna. Ändå använder de rinkebysvenska i sitt språk. Rinkebysvenskan har fortfarande ställning i deras kultur och den används då och då. Det ger kanske anledning till att anta att förortsslangen kommer att existera även i fortsättning.

## **Litteratur:**

Cassirer, Peter: Stilistiken

Doggelito, Dogge, Kotsinas, Ulla-Britt: 2004, Förortsslang. Stockholm: Nordstedts Akademiska Förlag

Edlund, Lars-Erik, Hene, Birgitta: 1992, Lånord i svenskan. Stockholm: Norstedts Förlag

Einarsson, Jan: 2009, Språksociologi. Lund: Studentlitteratur

Ganuza, Natalia: 2008, Ordföljdsvariation som språklig strategi bland ungdomar i flerspråkiga storstadsmiljöer. Stockholm: Stockholms Universitet.

Hyltenstam, Kenneth, Lindberg, Inger: 2013, Svenska som andraspråk. Lund: Studentlitteratur

Kotsinas, Ulla-Britt: 1998, Ungdomsspråk. Uppsala: Hallgren & Fallgren studieförlag AB

Kotsinas, Ulla-Britt: 2000, Kontakt, variation och förändring - studier i Stockholmsspråk. Stockholm: Almqvist & Wiksell International

Kotsinas, Ulla-Britt: 2003, En bok om slang typ. Stockholm: Norstedts ordbok.

Kotsinas, Ulla-Britt: 2005, Invandrarsvenska. Uppsala: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB

Lapidus, Jens: 2006, Snabba Cash. Stockholm: Wahlström & Widstrand

Övriga källor:

[https://sv.wikipedia.org/wiki/Jens\\_Lapidus](https://sv.wikipedia.org/wiki/Jens_Lapidus)

<https://sv.wiktionary.org/wiki/aina>

<http://www.slangopedia.se/ordlista/?ord=blatte>

<http://www.slangopedia.se/ordlista/?ord=snobbe>

[https://sv.wikipedia.org/wiki/Assalamu\\_alaikum](https://sv.wikipedia.org/wiki/Assalamu_alaikum)